

Az utolsó járat

Nem tudom mire gondolt. Botjára támaszkodva álldogált az idős ember. Nézte a kisvonatot, a fekete kocsiakat, hallgatta a mozdony kétségbeesett sikoltását. Azt hiszem a múltba is nézett. Konokul figyelt, nem szólt senkihez, lábai mintha földbe gyökereztek volna, mozdulatlanul állt, csak a szemé rezdült. Szempillái rángatóztak, s az arca könnyes lett. Sírt az öregember. Aztán, hogy kizötyögtek a kiszolgált kocsi Kunhalomról, kalapját megemelte, de nem integetett. Először itt láttam síró embert, aki temette a „madzagvasutat”.

Meg előttem. Inkább csak elképzelem, hogyan harcoltak ezért a vasútért, ahogy kedélyesen mindig emlegették: a „madzagvasútért”, hogy meglegyen. Az alsótanyaiak már a múlt század végén verték az asztalt, írogatták a beadványokat a Szegegy királyi város törvényhatóságához. Tűzelték a szónokokat, ígérték a pénzt, a városiak pedig tudták, ha meglesz a vasút, több dinnyét, körtét, barackot vehetnek a piacon és olcsóbbért. Ezért aztán megbízta a város Stelczel Frigyes mérnök urat, jelölje be a térképre a sínparókat, csinálja meg a terveket, számítsa ki mi-be kerül. Már 1907-ben minden készen állt, hogy az alsótanyaiak, szegediek, domaszékiek, zákányszékiek akaratára érvényesüljön. Csak a pénz hiányzott. Mire összegyűlt volna, jött a háború.

Az apu megígérte, hogy elhozza. Az apu betartotta szavát.

A MADZAG ELSZAKADT

Puskások szomorúak, szótlanok, a tájat nézik, a jól ismert táblákat, fákat, villanyoszlopokat. Zákánysóra utaznak.

— Az életünkben eltűnik, valami, ami hozzánk köt. Gyerekkorunk óta halljuk a dübörgést, mozdonyfütyöt — mondja halkán a férfi, s le nem veszi szemét a szaladó fákról.

Négy fiatalember a káda sörtől vidám. Az üvegek üresek, a maradék borral még tudnak koccintani. Egész nap vonatoztak, társaságukban húsz üveg kőbányáival és négy üveg zöldszilvánival. Domaszéken leszállnak, egyet intenek. Nem számoltam, hányan integettek. Sok százan lehettek. Családok tanyájuk előtt várták az utolsó járatot. Néhol még ünneplőbe is öltöztek.

Azt hiszem, a pusztaméregi állomásfőnököknek, Rozsi Jánosnak nincs szüksége fényképre. Még él, nem tudja elefelejtteni a kisvasutat. Hányzór hívták, menjen el máshová, tanácselnök is lehetett volna, sokkal több pénzért, de kitarított itt negyvenkét évig. Volt ő pályamunkás, mozdonyvezető, s mindaz, ami lehetett ezen a pályán.

— Szépen telt el a negyvenkét év. Sok embert megismertem, sok ember megszerettem. Az életem volt a kisvasút — nyomja meg az utolsó mondatot keserűen. Nagyon fűttengett, utolsót fűttengett Szegegy átrakón a mozdony. Véget ért a „temetés”. Szépen sikerült. Méltóságteljes, ünnepléses és szomorú volt. Még egyszer eljátszottam magamban a szavakkal: Madzag. Vasút. Madzagvasút.

A madzag elszakadt.
Halász Miklós

UTAZÓ EMLÉKEK

Az utolsó járat-hoz sokan el-távoztak. Ott voltak a részvét-látogatók, nem hiányoztak a kíváncsiskodók, megjelentek a fotósok, a régiséggyűjtők, és a szenzációra várók. Napok óta olyan volt a forgalom, mint húsz évvel ezelőtt, amikor a lépcsőkön is csüngtek. Az utolsó járat zsúfolásig megtelt, pedig még kisegítő kocsikat is kapcsoltak a szerelvényhez.

A „temetésre” készültek, koszorúkat akasztottak a Diesel-mozdonyra, a vagonokra plakátoknak beillő papírlapok kerültek, s teleírták azokat. „Elt 48 évét.” „Ez az utolsó.” „Most miért bántanak?” „Tessék beszállni!”

A vonatra a múlt áthatolhatatlan ködfüggőnye ereszkedett. En így éreztem. Mert, akik tehettek, emlékeztek, hangosan vagy szótlanul, szomorúan és nosztalgiaival, keserűséggel és büntudattal. Büntudattal, mert ők hagyták el a vonatot, és nem fordítva. A hatvanhárom éves Csókási Sándor bácsi csak a fejét rázza.

— En nem lettem hűtlen, én mindig ezen utaztam. Sajnálom, nagyon sajnálom. Méreg Antalné szemtanúja volt az ünnepélyes avatásnak. 1927. február 1-én keményen csikorgott a hideg tél. Olyan idős volt akkor, mint most a kisuokája, aki ott pipiskedik az ablakban.

— Emlékszem, ingyen mentünk. Nem kellett jegyet váltani. De szép is volt — ezt inkább magának mondja. Nem kérdezem, de megjegyzi.

— Visszafelé már autóval jövünk. A lányomék várnak Zákányszéken.

SZÉP VOLT

De szép is volt! Mondogatták ezt az idősebbek, és fiatalok bölintanak erre. Soha nem látott képek elevenednek

Eltékozolt energiák

Azt már tapasztalni: anyaggal, eszközkel úgy-ahogy célszerűbben próbálunk sáfárkodni, de a szellemi munka értéke, becsülete csekély, azaz jó néhány helyen hagyják pazarlódni, főlegesen emésztődni a kiművelt emberfők termelte energiát.

Mondhatjuk kevésbé képletesen, a példa erejével: a létesítmény rossz elképzelésből kiindulva készült — ennek ellenére két zsúrin is átjutott —, tervét irrátárba dobták, újat kell csinálni helyette. Elvesztett több ezer munkaóra ezzel, de persze „csak” a társadalomnak, mert hisz a hebehurgyák, a mulasztásban közreműködők csorbítatlanul megkapták javadalmazásukat. Azután: ül a tervező-, gyártmánytervező asztalnál a mérnök, majd átballag a rajzasztalhoz. Amit leskicélt, azt szabályos műszaki rajzba ülteti át, s azért ő — mekkora órabérért! —, mert nincs elegendő műszaki rajzoló. Napokon át a műhelyben tipródik a gyártásfejlesztési osztály munkatársa — történetesen két, gépészmérnöki és közgazdasági diplomával —, s az új berendezések elhelyezését irányítja. Megtehetné egy technikus is, de nincsen. Illetve, jókora a táboruk a gyárban, ám mással vannak elfoglalva, olyasmivel, amit tapasztalt szakmunkások is elláthatnának. Ez utóbbiak azonban anyagmozgatással foglalkoznak, ami viszont a segédmunkások dolga lenne...

A népgazdaságban — a szocialista szektorban — a felsőfokú végzettségűek száma meghaladja a 300 ezret! Az egyetemi diploma megszerzéséig az állam 800 ezer forintot költ a jövőendő szakemberre! Egy évtized alatt megkészeződött a felsőfokú műszaki ismereteket elsajátítottak csoportja, de — amint azt egy reprezentatív vizsgálat megállapította — minden száz főből 16 olyan munkakörben dolgozik, amelynek alig van, vagy semmi köze nincs eredeti képzettségéhez. S akkor még nem szóltunk a középfokú végzettségűek 400 ezres seregéről, amelyben megint sok csa-

patnyi ember azt csinálja, ami mellett nyugodtan félreteheti az eredeti szaktudását.

Mindenekelőtt a termelővállalatok, szövetkezetek és intézmények feladata, hogy a meglévő szaktudással — gazdálkodjanak! A megfelelő embert a megfelelő helyre régi igazsága ez, ám sokszor cáfol a gyakorlat.

Nagy lyukú rostan hullik át annyi érték szülője, az emberi tudás és képesség. Leintik, sőt, szinte lebeszéli az újat akarót az adottal elégedetlent. Eles, alkotó elméket fognak szűrke rutin feladatok igájába, adminisztrációval tölti ideje jó részét a kutató, az oktató, a gyártásszervező. S nemcsak azért, mert közfelfogásban a kellelénél sokkal kisebb jelentőséget tulajdonít a szellemi munka hatékony kamatoztatásának, hanem azért is, mert maga a vállalati, intézményi szervezet sem kényseríti ki ezt. Nem, mivel szervezetlen, főleg párhuzamosságokkal kuszált, mert nem alkalmazza — nem is ismeri! — azokat a vezetési technikákat, melyek világosan kijelölik a feladatokat és a feltételeket, a viszonylatokat és a felelőségeket.

Lehet, sok munkahelyen úgy érzik a szellemi foglalkozásukat, hogy túiterheltek, rengeteget dolgoznak. Ám valódi, vagy álterhek ezek, hasznos vagy haszontalan a munka, amit csinálnak? Tőlük nem kérjük, hát nem kérdezik ők sem maguktól, legintve, idegcsillapítók szedve „robotolnak”, s csak nagy néha támad fel bennük a vágyakozás: értelmeset, szepet, tudásuknak, képességüknek megfelelő hasznosat alkotni!

Nincs nagyobb vétek, mint megveszni a szárnyakat, ami magasba emelne. Nincs farsztorbb, lélekfőbb az értelmetlen munkánál, s a legtöbbet az pazarolja el közös javainkból, értékeinkből, aki nem tesz meg mindent, hogy a szellemi munka valóban az legyen, amit megjelölése közöl.

M. O.

Amíg az engedély megérkezik

Építkezések, okok és késések

Vitatkoznak, veszekednek, sőt pereskednek is. Az indulatok ilyen kavargása nem hiányzik a magánépítkezők táborából. Miről is lenne szó? Gyakran lehet hallani, hogy az építési engedély megérkezéseig elég hosszú idő telik el. Egyesek négyöt hónapos, mások egyéves késést is emlegetnek. Igaz, vagy sem? E kérdéssel kerestük fel a szegedi járási hivatal, illetve a városi tanács I. kerületi hivatalának illetékes szakembereit.

Előjáróban meg kell jegyezni, a felelet nem lehet az egyértelmű igen, vagy az egyértelmű nem. Sokkal összetettebb a kérdés, az ügyintézés gyorsasága nem egy-

szzerűen a tanácsi dolgozók szorgalmán, lelkiismeretén múlik.

A szakemberek egyformán vélekednek arról, hogy az engedélyek ktadásáig néha (nem is ritkán) hosszú idő telik el. Ezt az időt attól a pillanattól számíthatjuk, amikor az építendő belép az első hivatalba, szándékát közli, s addig a percig tart, amíg hozzá nem lát az alap kiadásához. Az illetékesek az eljárás jelenlegi helyzetét kissé nehézkesnek találják. Mivel az építkezés nem képzeltető el terv nélkül, ezért kezdjük talán a kérdés megválaszolását a tervdokumentáció beszerzésénél.

Abban mindenki egyetért, hogy az építési hatósági munka meggyorsulna, ha nem kellene a tervek szak-szerűségét alaposan megvizsgálni. Ezt persze úgy lehetne áthidalni, ha az építkezők sok terv közül válogathatnának. Olyan tervekre gondolunk itt, ami az országos szabványelőírásnak, a település, övezet jellegének, a városképnek és az építkezők igényének megfelel. Természetesen csak a tervek sokféleségével lehet az igényeknek eleget tenni! Szegegyen már működik az építési tájékoztató központ, de itt még nem mindenki találja meg saját elképzelésével egyező típusokat, ezért kénytelenek magántervezőkhöz fordulni.

Az is biztos, hogy felgyorsulna az ügyintézés, ha a telektulajdon-bizonyítás hamarabb befejeződne. Ennek részint akadálya maga az építendő, aki tájékozatlan, s nem tudja milyen igazolásokra kell beszereznie a tulajdonjog-bizonyításhoz. A papírmunkánál azt is illik megjegyezni, hogy a telek-könyvi szemle négyeszeri, ötszöri iktatása fölöslegesnek tűnik.

Feltétlenül szót kell ejteni arról, az építetők nem ismerik a szükséges tudnivalókat. Szegegyen ehhez nagy segítséget nyújt, nyugtana az ügyfélszolgálati iroda — ha ebben a témában felkeresnék. De nem is kell az irodába elmenni, hiszen a nyomtatványokon megkapják a legfontosabb felvilágosítást. Igaz ez még nem mindig elég, hiszen többfelé kell tájékozódniuk. Különösen azokban a községekben gond az informálódás, ahol az első fokú építésügyi hatóság hiányzik. A tájékoztat-lanság pedig sokféleképp fékezti az ügyintézés. Például nem megfelelően állítják ki a telekkönyvi szemléket, nem annyit fizetnek az illetékre, amennyit kellene... Mivel a hivatal a rosszul kitöltött igazolásokat visszaküldi, így néhány hetet megint késik az ügyiratok feldolgozása, iktatása.

Gyakran érezhető a szomszéd rosszindulata, ami főszéles vitához vagy pereskedéshez vezet. Ezt azért kell megjegyezni, mivel a szomszédok is kapnak értesítést, hogy mellettük házat építenek. Így fűrkesző tekintettel szemlélik, vajon a jövőendő ház árnyékot vetkert-jükre, vagy sem, átszáll majd a füst, vagy sem. A szkeptikusabbak bírósághoz fordulnak, és magántermészetű perek miatt igen nagy költségekre verik magukat. Eközben az idő múlik, és a fölösleges huzavona miatt késik az üres portán az első kapavágás.

Az sem ritka, amikor a ház építési engedélye mellett nem kerik egyidőben a kerítés, garázs, melléképületek építési engedélyét. Így az időhúzás tovább folytatódik. Az idő pedig közmondásunk szerint pénz, és ezt a magánépítkezők is érzik. Mind-egy gyakran azt eredményezi, hogy az építésügyi hatóságok a harmincnapos ügyintézési határidőt nem tudják betartani, túllépnek azon,

A Magyar Szolidaritási Bizottság nyilatkozata

Harminc esztendeje ünnepli a haladó világ szeptember 2-án a nemzetközi antifasiszta napot, s ebből az alkalomból tartott kibővíített ülést hétfőn a Magyar Szolidaritási Bizottság.

Sebestyén Nándorné, az Országos Béketanács főtitkára, a szolidaritási bizottság alelnöke mondott megnyitó szavakat, majd Harmati Sándor, a bizottság elnöke számolt be a szervezet majd egyeztetendő tevékenységéről, majd — javaslatára — a bizottság Portugáliával kapcsolatos szolidaritási nyilatkozatot fogadott el.

— A magyar közvélemény megdöbbenéssel és felháborodással értesült arról, hogy a portugál reakciós, fasiszta erők az utóbbi hetekben fokozták ellenforradalmi támadásaikat a demokratikus

forradalom vívmányai, a népi tömegek legkövetkezősebb és legtöbb áldozatot hozó ereje, a Portugál Kommunista Párt s más demokratikus pártok és szervezetek ellen — hangsúlyozza a nyilatkozat.

A bizottság nyilatkozata kiter a spanyolországi eseményekre is, s aláhúzza: a belső társadalmi változásoktól, a világ haladó erőinek sikereitől, a portugál demokratikus fejlődéstől megriadt, korhadó fasiszta rendszer fokozta a haladó erők üldözését, s attól sem riadt vissza, hogy halalos ítéleteket hozzon. Csatlakozva a baszk hazafiak megmentéséért küzdő szolidaritási mozgalomhoz, közvéleményünk támogatásáról biztosítja a spanyol demokratikus antifasiszta eröket.

Alkotó ifjúság

Székesfehérváron, az Ifjúsági Házban hétfőn megnyílt az alumíniumipar „alkotó ifjúság” pályázatának kiállítása, amelyen az iparág húsz vállalata fiataljainak 110 legjobb pályaművét mutatják be. A bauxitbányászattól az alumíniumfeldolgozásig, valamennyi szakterületet felelel a látványos kiállítás.